13/02/2023

Ο Ναυπάκτου Ιερόθεος για τη Χριστιανική Ρωμανία, τον Αγ, Γρηγόριο Παλαμά και τη Συνθήκη της Λωζάνης

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος ήταν ένας από τους βασικούς ομιλητές στο Συνέδριο «Α΄ Καραβαγγέλεια 2023», που διοργάνωσε η Μητρόπολη Καστορίας στις 11 Φεβρουαρίου 2023, με αφορμή τη συμπλήρωση 100 ετών από τη Μικρασιατική Καταστροφή.

Κεντρικό θέμα της εισήγησης ήταν οι Ορθόδοξοι Ρωμηοί, όπως αποκαλούσε και ο **Γρηγόριος Παλαμᾶς** τον 14ο αιώνα μ.Χ. τους Ορθοδόξους Ανατολικούς Χριστιανούς, οι ιποίοι υπέστησαν μεγάλη δοκιμασία με τήν Μικρασιατική Καταστροφή.

Ἡ Χριστιανική Ρωμανία, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καί ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάνης

Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου

Τό παρόν Συνέδριο ἔχει ὡς κεντρικό σκοπό νά μελε-τήση τήν Συν-θήκη τῆς Λωζάνης καί τίς ἐκκλησιαστικές συνέ-πειες γιά τούς Ἕλληνες-Ρωμηούς, πού εἶναι ἕνα πολύ ση-μαντικό θέμα καί ἐπίκαι-ρο, καί ἐντάσσεται μέσα στίς ἐκδηλώσεις «Α΄ Καραβαγγέλεια 2023».

Ὅμως, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καστορίας κ. Καλλίνι-κος καί ἀγαπητός ἐν Χριστῷ ἀδελφός, μέ παρεκά-λεσε νά συμμε-τάσχω μέ εἰδική εἰσήγηση σχετικά μέ τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, ἐπειδή γνωρίζει τήν ἀγάπη μου σέ αὐτόν, τήν θεολογία του καί τήν πολιτεία του, ἀλλά καί ἐπειδή ἐδῶ στήν Καστοριά τιμήθηκε πρώτη φορά ὡς ἅγιος, πρίν τήν ἐπίσημη ἁγιοκατά-ταξή του ἀπό τό Οἰκουμενικό Πα-τριαρ-χεῖο, λόγῳ ἑνός θαύματος, ἀλλά καί τήν ἐπικαιρότητά του.

Μέσα στά πλαίσια αὐτά σκέφθηκα νά ἀναφερθῶ στήν σχέση τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ μέ τήν Χρι-στιανική Ρωμανία, τούς Ὀρθοδόξους Ρωμηούς, σέ ἀντι-δια-στολή μέ τήν λατινική Δύση, τήν Ὀθωμανική Ἀνα-το-λή καί τήν σλαυική προπαγάνδα.

Ἀναγκαστικά, λόγῳ τῆς ἔλλειψης χρόνου, ἡ εἰσή-γησή μου θά εἶναι σύντομη καί κατά τό δυνατόν περιεκτική, ἀλλά θά ἔχη μιά ἔμμεση σχέση μέ τίς συνέ-πειες τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάνης, τοῦ 1923, καί τήν σύγχρονη πραγματικότητα, καί στήν προοπτική τῶν ἀγώνων τοῦ Μητροπολίτου Καστορίας Γερμανοῦ Καραβαγγέλη.

Ἔτσι, διαμόρφωσα τό θέμα ὡς «ἡ Χριστιανική Ρωμανία, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καί ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάνης».

1. **Ἡ Χριστιανική Ρωμανία**

Ἡ Ρωμαϊκή Αὐτοκατορία μέ ἕδρα τήν Ρώμη τῆς Ἰτα-λίας εἶχε ἐξελληνισθῆ πολύ ἐνωρίς, ἄν καί ὑπάρχουν σοβα-ρές πληροφορίες ὅτι ἡ Ρώμη, εἶχε ἱδρυθῆ ἀπό τούς Ἕλληνες, ἄλλωστε ἡ λέξη ρώμη σημαίνει εὐρωστία, ὁ δέ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός, μαθητής τοῦ Πλάτωνος, τόν 4^{ο} αἰώνα π.Χ. ἀποκαλεῖ τήν Ρώμη «πόλιν Ἑλληνίδα Ρώμην». Οἱ Ρωμαῖοι μιλοῦσαν ἑλληνικά καί λατινικά, μάλιστα δέ τό 92 π.Χ. οἱ Ρωμαῖοι ἔκλεισαν τίς λατινικές σχολές τῆς ρη-τορικῆς καί ὑποχρέωναν ὅλους τούς φοιτητές νά φοιτή-σουν σέ ἑλληνικές σχο-λές. Ἐπίσης, ὅλοι οἱ Ρωμαῖοι πρού-χοντες καί ἀριστοκράτες γνώριζαν τήν ἑλληνική γλώσσα καί γι’ αὐτό καταργήθηκε ἡ θέση τοῦ μετα-φρα-στοῦ στήν Ρωμαϊκή Σύγκλητο καί οἱ ἐπισκέπτες ὁμιλητές ἀπό τήν Ἀνα-τολή, ὁμιλοῦσαν στήν Ρωμαϊκή Σύγκλητο στήν ἑλλη-νική γλώσσα.

Τόν 4^{ο} αἰώνα μ.Χ. ὁ Μέγας Ἀθανάσιος χρησιμοποιεῖ τήν λέξη «Ρωμανία», γράφει γιά τήν Παλαιά Ρώμη ὅτι «ἡ μη-τρό-πολις ἡ Ρώμη τῆς Ρωμανίας ἐστίν». Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος μετέ--φερε ὄχι μόνον τήν πρω-τεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κρά-τους, ἀλλά καί ὅλη τήν πόλη, στήν μικρά πολίχνη Βυζάντιο, πού ἦταν ἀποικία τῶν Μεγαρέων, πού εἶχε λάβει τό ὄνομα ἀπό τόν Βύζαντα τόν Μεγαρέα, ὁπότε ἀντικα-ταστάθηκε ἡ μικρή πολίχνη Βυζάντιο ἀπό τήν Νέα Ρώμη, πού ἀργότερα ἔλα-βε τό ὄνομα τοῦ ἱδρυτοῦ της, ὡς Κων-σταν-τινούπολη.

Ἔκτοτε γίνεται λόγος γιά Χριστιανική Ρωμαϊκή Αὐτο-κρατορία σέ Δύση καί Ἀνατολή μέ ἕδρα τήν Νέα Ρώμη, ἤ ἀκόμη Χριστιανική Ρωμανία, στήν ὁποία οἱ κάτοικοι μιλοῦσαν δύο γλῶσσες, ἑλληνική καί λατινική, εἶχε ἐνι-αία χριστιανική καί πολιτι-στική παράδοση καί ἀντιμαχόταν μέ τά Φραγκικά φῦλα τῆς Βορειοδυτικῆς Εὐρώπης, καί τούς Ὀθωμανούς τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλά ἐκχριστιάνισε καί τούς Σλάβους τοῦ Βορ-ρᾶ.

Ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης πού μελέτησε στό βάθος τό θέμα τῆς Ρωμηοσύνης-Ρωμανίας, ἐρευνώντας τίς αὐθεν-τικές πηγές, ἀναφέ-ρε-ται διεξοδικά σέ αὐτήν τήν κατά-σταση. Γράφει γι’ αὐτό:

«Οἱ Ἄραβες καί οἱ Τοῦρκοι μᾶς ὀνομάζουν μέχρι σή-μερον Ρωμαίους εἰς τά Πατριαρχεῖα Κωνσταν-τι-νου-πό-λεως Νέας Ρώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καί Ἱερο-σο-λύμων. Οἱ Πατριάρχαι μας εἰς τά μέρη αὐτά λέγον-ται Πατριάρχαι τῶν Ρωμαίων. Καί πρίν οἱ Φράγκοι ἁρπά-ξουν διά τῆς βίας τό Πατριαρχεῖον τῆς

Πρεσβυτέρας Ρώ-μης, ὁ Ρωμαῖος τότε Πάπας ἦτο καί αὐτός ἕνας ἀπό τούς Πα-τριάρχας τῶν Ρωμαίων. Ὅταν τό 1009 οἱ Φράγκοι ὁρι-στικῶς πλέον ἔδιωξαν τούς Ρωμαίους ἀπό τό Πατριαρ-χεῖον τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης, ὁ Πάπας ἀπό τότε δι' ἡμᾶς τούς Ρωμαίους εἶναι καί λέγεται ὄχι Ρωμαῖος, ἀλλά Λατῖ-νος καί Φράγκος καί ἡ ἐκκλησία του ὄχι τῶν Ρωμαίων, ἀλλά τῶν Λατίνων καί Φράγκων.

»Πρό τῆς Νορμανδικῆς κατακτήσεως τῆς Ἀγγλίας, τό 1066, οἱ ἐκεῖ Κέλται καί Σάξωνες μᾶς ὀνομάζουν Ρω-μαί-ους. Μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπέως οἱ Σκανδιναυοί καί αἱ ἐλεύθεραι ἰταλικαί πόλεις μᾶς ὀνομάζουν καί αὐτοί Ρωμαίους. Οἱ Συρόφωνοι τοῦ μεσαίωνος καί οἱ Αἰθίοπες μᾶς ὀνομά-ζουν πάντοτε Ρωμαίους. Καί οἱ Ρῶσοι πρό τῆς ἁλώσεως μᾶς ὀνομάζουν Ρωμαίους.

»Οἱ πρῶτοι καί οἱ μόνοι οἱ ὁποῖοι κατά τόν 9ον αἰ-ῶ-να ἔπαυ-σαν νά μᾶς ὀνομάζουν Ρωμαίους καί ἀπό τότε μᾶς ὀνομάζουν μέ μόνον τό Γραικός, πού θέλει ὁ Ἀδα-μάντιος Κοραῆς, εἶναι οἱ Φράγκοι. Βαθμηδόν μετά τήν ἅλωσιν τῆς Πόλεως ὑπό τῶν Φράγ-κων καί κυρίως μετά τήν ἅλωσιν ὑπό τῶν Τούρκων ἐπεκράτησεν ἡ φραγ-κική αὐτή παράδοσις εἰς τούς Νορμανδούς, τούς Κέλτας, τούς Σάξωνας, τούς Σκανδιναυούς, τάς ἰταλικάς πόλεις καί ἀκόμη εἰς τούς Ρώσους.

»Ὁ κύριος λόγος διά τόν ὁποῖον οἱ Φράγκοι μᾶς ὠνόμασαν μόνον Γραικούς εἶναι ὅτι εἶχαν κατακτήσει τά τεράστια πλήθη τῶν Ρωμαίων τῆς γαλλικῆς καί τῆς βο-ρείου καί μέσης ἰταλικῆς Ρω-μανίας ἀπό τόν 6ον μέχρι τόν 8ον αἰῶνα. Οἱ Ρωμαῖοι τῶν ἐπαρχιῶν τούτων μετε-βλή-θησαν εἰς δουλοπαροίκους καί οἱ Φράγκοι

κατα-κτη-ταί ἀπε-τέλεσαν τήν τάξιν τῶν κατά φύσιν καί ἐκ γενε-τῆς εὐ-γενῶν καί οὕτως ἐγεννήθη ὁ Εὐρωπαϊκός φεουδα-λι-σμός. Διά νά ξεχάσουν οἱ δουλοπάροικοι πλέον Ρωμαῖ-οι ὅτι ὑπάρχει ἐλευθέρα ἀνατολική Ρωμανία, τήν ὠνόμα-σαν "Γραικίαν"• τούς ἀνατολικούς Ρωμαίους ὠνό-μα-σαν μόνον "Γραικούς"• τόν ἐν Νέᾳ Ρώμῃ βασιλέα τῶν Ρω-μαίων "βασιλέα τῶν Γραικῶν", καί τά ἀνατολικά Πα-τριαρ-χεῖα τῶν Ρωμαίων "Πατριαρχεῖα τῶν Γραικῶν".

»Παραλλήλως οἱ Φράγκοι ὠνόμασαν τόν πρῶτον ρῆ-γα τῶν Φράγκων "βα-σιλέα τῶν Ῥωμαίων", ἐδίωξαν τούς Ρωμαίους ἀπό τό Πατριαρχεῖον τῆς Πρεσβυ-τέρας Ρώμης, ἀλλά ὠνόμασαν τόν Φράγκον πλέον Πάπαν "Πάπαν τῶν Ρωμαίων", ἐκράτησαν τό ὄνο-μα Ρωμανία διά τό παπικόν κράτος, καί ὠλοκλήρωσαν τήν κατά-ληψιν τῆς λατινο-φώ-νου καί ἑλληνοφώνου ρωμαϊκῆς μας Ἱεραρχίας τῆς κάτω ἰταλικῆς καί σικελικῆς Ρωμανίας, ὅταν ἐχάσαμεν ὁριστι-κῶς πλέον τά μέρη αὐτά τό 1071 εἰς τούς φραγ-κευμένους Νορ-μανδούς, οἱ ὁποῖοι μόλις πρό 5 ἐτῶν, τό 1066, εἶχαν κατακτήσει τήν Ἀγγλίαν».

Φυσικά, ἡ μεγαλύτερη πλαστογραφία στήν ἱστορία ἔγινε ἀπό τόν Καρλο-μάγνο στήν Σύνοδο τῆς Φραγ-κ-φούρτης τό 794 μ.Χ., ὅταν γιά πρώτη φορά τούς ἀνατο--λικούς Ρωμαίους τούς ἀπεκάλεσε Γραικούς ὡς εἰδωλο-λάτρες καί οἰκειο-ποιήθηκε γιά τό Βασίλειό του τόν τίτλο «Ἁγία Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία τοῦ Γερμα-νικοῦ Ἔθνους καί ἐγράφησαν ἔργα μέ τίτλο «contra errores Graecorum».

2. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καί οἱ ἐχθροί τῆς Ρωμηοσύνης

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς γεννήθηκε καί ἔζησε στήν Κων-σταντινούπολη, τήν Νέα Ρώμη, τόν 14^{ο} αἰώνα, γνώρισε τήν Ὀρθό-δοξη Ρωμανία -ἔτσι λεγόταν τότε ἡ Αὐτοκρατορία- καί ἦλθε σέ ἀντίθεση μέ τούς ἐχθρούς τῆς Ὀρθό-δοξης Ρωμανίας, δηλαδή τήν δυτική σχολαστική θεολογία, τήν σλαυική προπαγάνδα καί τούς Σελτζούκους Τούρκους.

Κατ' ἀρχάς νά σημειωθῆ ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀνδρό-νι-κος Β΄ Παλαιολόγος, ὁ λεγόμενος πρεσβύτερος, ἐπέλεξε τόν πατέρα του Κωνσταντῖνο ὡς διδάσκαλο τοῦ ἐγγονοῦ καί διαδόχου τοῦ Ἀνδρο-νίκου γιά θέματα ἀρετῆς καί ψυ-χικῆς καλλιερ-γείας, καί τόν κατέ-στησε μέλος τῆς Συγκλή-του, ὡς σύμβουλο τοῦ Κράτους καί προ-στάτη τῶν ἀδι-κουμένων.

Μετά τόν θάνατο τοῦ Κωνσταντίνου, τοῦ πατέρα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, ὁ Αὐτοκράτωρ ἀνέλαβε ὑπό τήν προστα-σία του τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, ἐνδιαφέρθηκε γιά τίς σπουδές του στήν γραμματική καί ρητορική, ἔμαθε τήν Ἀριστοτελική φιλοσοφία καί θαυμαζόταν ἀπό ὅλους «καί βασιλεῖ καί τοῖς κοινοῖς

τῶν Ρωμαίων δεξιῶς μεσιτεύοντα πράγμασι, λογοθέτην φημί τόν μέγαν» (τόν λόγιο Θεό-δωρο Μετοχίτη), κατά τήν ἔκφραση τοῦ βιογράφου του Φιλοθέου Κοκκίνου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ἐποχή κατά τήν ὁποία ἔζησε ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἦταν πολύ δύσκολη γιατί οἱ ἐχθροί τῆς Ρωμανίας «κυκλόθεν» ἐπιβουλεύονταν καί ἐπο-φθαλμιοῦσαν τήν Χώρα τῶν Ρωμαίων, ὅπως λεγόταν τότε ἡ Ἀνατολική Χριστιανική Αὐτοκρατορία, μέ ἕδρα τήν Κωνσταντινού-πο-λη.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὅπως διαβάζουμε στήν βιο-γραφία τήν ὁποία συνέταξε ὁ ἅγιος Φιλόθεος ὁ Κόκκινος, συμμα-θητής καί φίλος του, καί ὅπως γνωρί-ζουμε διαβάζοντας τά ἱστορικά δεδομένα τῆς ἐπο-χῆς ἐκείνης, εἶχε νά ἀντιμετωπίση πολλούς ἐχ-θρούς τῆς Ὀρθό-δοξης Ρωμανίας. Τούς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς τούς ὀνομάζει πάντοτε Ρωμηούς. Θά περιορίσω τόν λόγο σέ τρεῖς ἐχθρούς τῶν Ρωμηῶν.

Πρῶτον, τόν λατινικό δυτικό θεολογικό στοχασμό. Πρίν δύο αἰῶνες εἶχε προηγηθῆ ἡ κατάληψη τῆς Νέας Ρώμης καί πολλῶν ἐδαφῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ρωμανίας ἀπό τούς Φράγκους τό 1204, καί σέ πολλές περιοχές εἶχε ἐπι-κρατήσει ἡ Φραγκοκρατία, ἀπό ἀπό-ψεως πολιτικῆς, ἐθνι-κῆς καί θεολογικῆς.

Μέσα σέ αὐτήν τήν προοπτική ἄρχισε νά διεισδύη ὁ δυτικός θεολογικός σχολαστικισμός. Γράφει ὁ ἅγιος Φιλό-θεος: «Ὁ δ’ ἐκ Καλαβρίας Βαρλαάμ, ἄρτι τότε πρώτως τῇ Ρωμαίων ἐπί κακῷ τῆς ἰδίας κεφαλῆς καί δή καί τῶν αὐτῷ πειθομένων».

Σαφῶς φαίνεται ὅτι ἡ Θεσσαλονίκη καί ἡ Κωνσταντινούπολη μέ τίς εὐρύ-τερες περιοχές τους ἀποκαλοῦνται τήν ἐποχή τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Χώρα τῶν Ρωμαίων. Ὁ Βαρ-λαάμ ἦταν Αὐγουστινιανός μοναχός, ἐκφράζοντας τόν δυτικό σχολαστικισμό, τήν φραγκολατινική θεολογία, καί μάλιστα ἕνα ρεῦμα του πού εἶχε ἐπηρεασθῆ ἀπό τόν πλατωνισμό καί νεοπλα-τωνισμό. Οἱ ἀγῶνες τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἀνέδειξαν τήν ἀξία τῶν Ρωμαίων Πατέρων τῆς Ἐκκλη-σίας καί τήν ἡσυχα-στική θεολογία σέ ἀντίθεση με τήν φραγκο-λα-τινική θεο-λογία, ὅπως ἀνα-πτύχθηκε ἀπό τόν Φράγκο Καρλο-μά-γνο.

Δεύτερον, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἀντιμετώ-πισε τόν σλαυικό ἐπε-κτατισμό. Ἄν καί οἱ Σλάβοι εἶχαν ἐκχριστιανισθῆ καί ἐκπολιτισθῆ ἀπό τήν Ὀρθόδοξη Ρω-μηο-σύνη, ἐν τούτοις ἐπιβου-λεύονταν τήν Ὀρθόδοξη Ρω--μαϊκή Αὐτοκρατορία. Γράφει ὁ ἅγιος Φιλόθεος Κόκκινος ὅτι ὁ Στέφανος Δουσάν «ὁ τῶν Τριβαλλῶν ἄρχων» ἀνέ-βηκε στόν Ἄθωνα, «δεσποτικῶς», δηλαδή ὡς κυρίαρχος, ὅπου διέμενε τότε ὁ ἅγιος Γρηγόριος καί συζήτησε μαζί του μέ σκοπό νά τόν προσελκύση μέ τό

μέρος του, μέ παράκληση νά μεταβῆ στήν Κωνσταντινούπολη ὡς πρε-σβευτής του πρός τόν Βασιλέα τῶν Ρωμαίων. Τήν περίοδο ἐκείνη ὑπῆρ-χε διαμάχη μεταξύ τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου Παλαιο-λόγου καί τοῦ Ἀντιβασιλέως Ἰωάννου Καντακου-ζηνοῦ. Ὁ ἅγιος Φιλόθεος γράφει: «Ἡ γάρ κακίστ' ἀπολουμένη στάσις καθ' ἑαυτῶν τῶν Ρωμαίων ἐκείνη, κακεῖνον βασιλέα κεχειρο-τόνηκεν οὐ σμικροῦ τῆς τῶν Ρωμαίων ἀρχῆς μέρους».

Στήν ἴδια αὐτή παράγραφο ὁ ἅγιος Φιλόθεος Κόκ-κινος χρησιμοποιεῖ καί ἄλλες δύο φορές τήν λέξη Ρωμαῖοι, «τῆς τῶν Ρωμαίων γῆς τήν ἀρχήν κεκτημένος» καί «ζώ-πυρον οἱονεί τῆς βασιλείας ὄντα Ρωμαίων».

Φυσικά, ὁ ἅγιος Γρηγόριος δέν ἀνταποκρίθηκε στά σχέδια τοῦ Στεφάνου Δουσάν. Πάντως, φαίνεται καί ἐδῶ ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας τόν 14^{ο} αἰώνα λέγονται Ρω-μαῖοι.

Τρίτον, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἀντιμετώπισε καί τόν κίνδυνο ὁ ὁποῖος προερχόταν ἀπό ἀνατολάς κατά τήν διάρκεια τῆς ἐνιαυσίου αἰχμαλωσίας του στούς Ὀθω-μανούς. Ὁ ἅγιος Φιλόθεος ὁ Κόκκινος, βιογραφώντας τόν ἅγιο Γρηγόριο, ἀναφέρεται στήν δια-μά-χη πού ὑπῆρχε μεταξύ τῶν Ρω-μαίων, πράγμα πού εἶχε συνέπεια στήν μή ἀπελευθέρωσή του τότε ἀπό τούς Ὀθωμανούς, ἡ ὁποία πραγμα-τοποιήθηκε «παρά πάσας ἐλπίδας» ἀπό κάποιους «Τριβαλλούς ἤ Δαλμάτους». Γρά-φει: «Τήν δέ κοινῶν πραγμάτων ὥσπερ ἐν κύβων στρο-φαῖς αὖθις ἅμα τῇ βασιλείᾳ καί τῇ κοινῇ Ἐκκλησίᾳ...».

Ἀλλά καί ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς σέ ἐπι-στολή του πού ἔστειλε στήν Ἐκκλησία του, τῆς Θεσ-σα-λονίκης, κατά τήν διάρκεια τῆς αἰχμαλωσίας του στούς Ὀθωμανούς, οἱ ὁποῖοι τότε εἶχαν καταλάβει ὅλη τήν Μικρά Ἀσία, ἀναφέρεται στούς Ὀρθο-δόξους Ρωμαίους πού συνάντησε ἐκεῖ, ἀλλά καί στούς Τούρκους, τούς ὁποί-ους ἀποκαλεῖ καί «βαρβάρους».

Σέ ἕνα σημεῖο τῆς ἐπιστολῆς γράφει: «Τῆς δέ ἡμέρας διαυ-γασάσης, ἐπεί οὐδέν ὁ βορρᾶς ἑαυτοῦ πρότερος ἦν, καί τούς Τούρκους ἐωρῶμεν ἅπαντες κατά συστήματα καί ξηράν καί θά-λατταν διερχομένους, τῷ τε πλήθει καί τάχει τῶν ἐρετόντων οἷον συνδοῦντας τῆς ἀντιπέραν ἠπείρους καί πρός λεηλασίαν ἐπειγο-μένους ἐκ τῆς πρός ἀνίσχοντα κειμένης ἥλιον τῶν ἀντικρύ κατῳκισμένων Ρω-μαίων». Ἔχου-με, δηλαδή, κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, ἀντιπαρά-θεση με-ταξύ βαρβάρων Τούρκων καί Ὀρθο-δόξων Ρωμαίων.

Σέ ἄλλο σημεῖο τῆς ἐπιστολῆς του γράφει: «Ἀλλά καί πολύς ὑπέρ ἐμοῦ δῆθεν τῶν ἐκεῖ Ρωμαίων ὁ κρότος ἤρθη πρός τούς βαρβάρους». Καί ἀλλοῦ γράφει: «Μεγαλαυχοῦσι γάρ τό δυσσεβές καί θεομισές καί παμμίαρον τοῦτο γένος, ὡς ὑπό

τῆς σφῶν θεοφιλείας ἐπικρατοῦντες Ρωμαίων...».

Καί σέ ἄλλα κείμενά του ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλα-μᾶς κάνει λόγο γιά τόν Βασιλέα καί τήν Σύνοδο ὡς Ρωμαίους: «ὑπεύθυνος βασιλεύς ἐκεῖνος... ἡ περί αὐτόν σύγκλητος, οἱ καθολικοί τῶν Ρωμαίων κριταί...»• «καί βασιλεύς αὐτός προεκάθητο καί ἡ σύγκλητος πᾶσα καί οἱ καθολικοί παρῆσαν τῶν Ρωμαίων κριταί...». Ἐπίσης, ὁ ἅγιος Γρηγόριος παραθέτει μία φράση τοῦ συγχρόνου του Γρηγορᾶ πού χρησιμοποιοῦσε τήν λέξη Ρωμαῖοι: «πρός ἐμφύλιον στάσιν τά Ρωμαίων ἠγέρθη πράγματα».

3. Ἡ ὑποδούλωση τῶν Ρωμηῶν στούς Ὀθωμανούς

Τήν 29η Μαΐου τοῦ 1453 κυριεύθηκε ἀπό τούς Τούρ-κους ἡ Πρωτεύουσα τῆς Χριστιανικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτο-κρατορίας, ἡ Νέα Ρώμη-Κωνσταντινούπολη, καί οἱ Ὀρθό-δοξοι Ρωμαῖοι κάτοικοί της ὑποδουλώθηκαν στούς Τούρ-κους. Γράφει ὁ Ἀνα-στάσιος Φιλιππίδης:

«Ὅταν οἱ Σελτζοῦκοι ἐγκαταστάθηκαν στή Μικρά Ἀσία μετά τή μάχη τοῦ Μαντζικέρτ (1071), ὀνόμασαν τό κράτος τους "Σουλτανάτο τοῦ Ρούμ", μιά καί οἱ μουσουλμάνοι γνώριζαν ὡς τότε αὐτή τήν περιοχή ὡς Bilad al Rum (Κράτος τῶν Ρούμ/Ρωμαίων). Ὁ περίφημος Πέρσης ποιητής τοῦ 13ου αἰώνα Τζαλάλ αλ Ντίν ἔμεινε γνωστός ὡς "Ρούμι" ἐπειδή εἶχε μεγαλώσει στό σουλτανάτο τοῦ Ρούμ.

»Ὅταν οἱ Ὀθωμανοί ἄρχισαν νά κατακτοῦν τά εὐρωπαϊκά ἐδάφη τῆς Ρω-μανίας/Βυζαντίου, ὑπήγαγαν τίς περιοχές στό λε-γόμενο "ἐγιαλέτι τῆς Ρούμελης". Τελικά ὅλα τά εὐρωπαϊκά ἐδάφη τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας κατέληξαν νά ὀνομάζονται "Ρού-μελη" καί ὁ διοικητής τῆς Ρούμελης ἦταν ὁ δεύτερος ὑψηλότερος ἀξιωματοῦχος μετά τόν Μεγάλο Βεζύρη.

»Μετά τήν Ἅλωση τῆς Πόλης τό 1453, ὁ Μωάμεθ υἱοθέτησε στόν τίτλο του καί τήν ἔκφραση "Kayser-i-Rum" (Καίσαρ τῶν Ρω-μαίων/Βασιλεύς Ρωμαίων).

»Τό 1670 ὁ γνωστός περιηγητής Ἐβλιγιά Τσελεμπή ἀνα-φέ-ρεται στά Βαλκάνια ὡς "χώρα τοῦ Ρούμ" (diyar-i Rum) καί στό Αἰγαῖο Πέλαγος ὡς "θάλασσα τοῦ Ρούμ" (bahr-i Rum). Γιά τούς ἀρχαίους Ἕλληνες χρησιμοποιεῖ τόν ὅρο "Γιουνάν", ὅπως π.χ. ὅταν γράφη γιά τόν Μέγα Ἀλέξανδρο: "Iskender-i Yunan".

»Ἀντίστοιχα, στή διάρκεια τῆς ἑλληνικῆς ἐπανάστασης τοῦ 1821-1826, τά ἐπίσημα ἔγγραφα πού ἐκδόθηκαν ἀπό τόν Μεγάλο Βεζύρη χρησιμοποιοῦν ἀπο-κλειστικά τήν ὀνομασία "Ρούμ" γιά τούς ἐπαναστάτες. Ἡ ὀνομασία "Γιουνάν" ἐμφανίζεται μόνο

δύο φορές, παραπέμποντας στήν ἀρχαία Ἑλλάδα».

Ἀντίθετα ἀπό τούς Ὀθωμανούς, στήν Εὐρώπη μετά ἀπό ἑκατό (100) περίπου χρόνια ἀπό τήν ἅλωση τῆς Κωνσταν-τινουπόλεως ἔγινε καί μιά ἄλλη ἐθνική πλαστογραφία στό ὄνομα τῶν Ρω-μαίων. Ὅπως ὁ Καρλομάγνος τό 794 στήν Σύνοδο τῆς Φραγκφούρτης τούς Ἀνατο-λικούς Χριστιανούς ἀποκάλεσε Γραικούς, δηλαδή εἰδωλολάτρες καί οἰκειοποιήθηκε τόν ὅρο Ρωμαῖος γιά τόν ἑαυτό του, ἔτσι καί ἕνας Γερμανός ἱστορικός, οὐμανιστής καί φιλόλογος, ὁ Ἱερώνυμος Βόλφ, τό 1557, ἐξέδωσε ἕνα μεγάλο ἱστορικό ἔργο σέ 34 τόμους μέ τίτλο Corpus Historiae Byzantinae, καί ἀποκάλεσε τήν Ὀρθόδοξη Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία Βυζαντινή Αὐτοκρατορία, καί ἔγινε ὁ ἱδρυτής τῆς Βυζαντι-νο-λογίας, ἀντικατέστησε, δηλαδή, τό ὄνομα Ρωμαϊκή Αὐτο-κρατορία μέ τό ὄνομα Βυζαντινή Αὐτοκρα-το-ρία.

Φαίνεται ἡ μεγάλη σκοπιμότητα τῆς ἐνέργειας αὐτῆς, ἀφοῦ ἐπανέρχεται, ὡς πρός τήν ὀνομασία τῆς Κωνσταντι-νουπόλεως στήν ἀρχική μικρή πολίχνη Βυζάντιο, πού εἶχε ἐν τῷ μεταξύ ἀντικατα-σταθῆ, καί ἔτσι πλέον χαρακτηρίστηκε ἡ Χρι-στιανική Ρωμαϊκή Αὐτο-κρατορία ὡς Βυζαντινή Αὐτο-κρατορία. Πρόκειται γιά σκοπι-μότητα μέσα στήν προο-πτική τό δυτικό μέρος τῆς πάλαι ποτέ Ρωμαϊκῆς Αὐτο-κρα-τορίας νά οἰκειοποιηθῆ τό ὄνομα ὅλης τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, καί γιά νά ἐπαναφέρη τούς Ἕλληνες στήν ἀρχαία Ἑλ-ληνική περίο-δο, διαγρά-φοντας ὅλη τήν ἔνδοξη ἱστορία τῆς Ὀρθόδοξης Ρωμηοσύνης.

Μέ τήν συγκρότηση τοῦ πρώτου Ἑλλη-νικοῦ Κράτους ἐπιδιώχθηκαν τρεῖς προοπτικές οἱ ὁποίες θά τό χαρακτηρίζουν στήν συνέχεια, ὅπως γράφει ἡ Ἕλλη Σκοπετέα στήν διατριβή της, δηλαδή, πρώτη ὁ προσανατολισμός τοῦ νέου Ἑλ-ληνικοῦ κράτους καί ἡ σύνδεσή του μέ τήν ἀρχαία Ἑλλάδα· δεύτερη, ἡ ἀποσύνδεση τῆς Ἐκκλησίας τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο· καί τρίτη, ἡ σύνδεση τῆς Ἑλλάδος μέ τήν Εὐρώπη. Στά πρῶτα Συντάγματα μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1821 προσπάθησαν νά προσδιορίσουν τό τί σημαίνει τό νέο ὄνομα Ἕλληνες. Ἐπίσης, μέ τίς συνθῆκες πού ὑπογράφηκαν, ἰδίως μέ τό Πρωτόκολλον τοῦ Λονδίνου τό 1836, καθο-ρίσθηκε τό δικαίωμα τῆς μετανάστευσης ἀπό τήν Ὀθω-μανική Αὐτοκρατορία στήν Ἑλλάδα. Τότε γιά πρώτη φορά εἰσήχθη ἡ διάκριση «ἀνάμεσα σέ “Hellenes” (οἱ κά-τοικοι τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος) καί σέ “Grecs” (ὅλοι ὅσοι ὡς τότε ἀποκαλοῦνταν Γραι-κοί/Ἕλληνες καί παρέ-μεναν στήν Ὀθω-μανική Ἐπικρά-τεια)».

Ἐνῶ προσδιορίζεται ὅτι στό νέο Ἑλληνικό Κράτος εἶναι Ἕλληνες καί Γραικοί, ἐν τούτοις στόν λαό δέν χάνεται ἡ ὀνομασία Ρωμηοί, ἀλλά ἐξακολουθεῖ νά γίνεται λόγος γιά Ρωμηοσύνη στίς παραδόσεις τοῦ λαοῦ, στά ποιήματα, στά τραγούδια καί σέ ὅλη τήν πολιτιστική ζωή τοῦ τόπου.

Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ὁ Ἀργύρης Ἐφταλιώτης τό ἔτος 1901 κυκλοφόρησε τό ἔργο του «Ἱστορία τῆς Ρωμιοσύνης», ἀφοῦ τά ὀνόματα Ρωμηός καί Ρωμηοσύνη συγκινοῦσαν περισσότερο τούς Ρωμηούς. Τότε ὁ Γεώργιος Σωτηριάδης ἔκανε κριτική στό βιβλίο αὐτό μέ τήν αἰτιολογία ὅτι ἡ χρήση τῶν ὀνομάτων Ρωμιός καί Ρωμιοσύνη ἀντί τῶν Ἕλλην καί Ἑλληνισμός δείχνουν ἔλλειψη φιλοπατρίας, ἀφοῦ ἡ λέξη Ρωμιός πρέπει νά ἀποφεύγεται, διότι δῆθεν ἔχει περιφρονητική σημασία ὡς «ἀνθρώπου εὐτελοῦς καί χυδαίου».

Ὁ Ἐθνικός μας ποιητής Κωστῆς Παλαμᾶς ἀπάντησε στίς ἀπόψεις τοῦ Γεωργίου Σωτηριάδη, ὑποστηρίζοντας τόν Ἀργύρη Ἐφταλιώτη μέ ἕνα μικρό ἔργο μέ τίτλο «Ρωμιός καί Ρωμιοσύνη». Μεταξύ τῶν ἄλλων χρησιμοποιεῖ καί τίς ἀπόψεις τοῦ Κρουμπάχερ, διαπρεποῦς Γερμανοῦ ἀκαδημαϊκοῦ καί ἱστορικοῦ (1856-1909), ὅτι τό ὄνομα Ρωμαῖος διατηρήθηκε μέσα ἀπό τούς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας μέχρι σήμερα «ὡς πραγματική καί μάλιστα διαδεδομένη ἐπίκλησις τοῦ γραικικοῦ λαοῦ, ἀπέναντι τῆς ὁποίας ἡ μέν σποραδικῶς ἀπαντῶσα Γραικοί μικράν ἱστορικήν σημασίαν ἔχει, ἡ δέ διά τῆς Κυβερνήσεως καί τοῦ σχολείου τεχνι-κῶς εἰσαχθεῖσα Ἕλληνες, οὐδεμίαν».

Ἔτσι, στίς ἀρχές τοῦ 20^{οῦ} αἰῶνος γίνεται συζήτηση γιά τά ὀνόματα Ἕλλην καί Ρωμηός καί ὑποστηρίζεται ὅτι τό Ἕλλην εἶναι «τεχνικῶς εἰσαχθέν» ὄνομα, ἐνῶ τό Ρωμηός «διαδεδομένη ἐπίκλησις τοῦ γραικικοῦ λαοῦ».

Καί ἀφοῦ ἀναφέρει τήν γνώμην τοῦ Κρουμπάχερ ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς γράφει ὅτι ὄχι μόνον τό ὄνομα Ρωμιός, ἀλλά καί τό ὄνομα Ἕλλην χρησιμοποιεῖται κάποτε καί ὄχι μέ καλή σημασία, ὅπως ἐπίσης παρουσιάζει καί ἄλλα παραδείγματα ὀνομάτων μέ διπλῆ σημασία. Καί σημειώνει (ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς):

«Ἕλληνες, γιά νά ρίχνουμε στάχτη στά μάτια τοῦ κόσμου· πραγματικά Ρωμιοί. Τό ὄνομα (Ρωμιός) κάθε ἄλλο εἶναι παρά γιά ντροπή. Ἄν δέν τό περιζώνει ἀγριλιᾶς στεφάνι ἀπό τήν Ὀλυμπία, τό ἀνυψώνει στέμμα ἀκάνθινο μαρτυρικό καί θυμάρι μοσχοβολᾶ καί μπαρούτι».

Ἐν τῷ μεταξύ οἱ Τοῦρκοι ἐξακολουθοῦν νά προσδιο-ρίζουν τούς Ὀρθοδόξους κατοίκους τῆς Κωνσταντινουπό-λεως ὡς Ρωμηούς, τό Πατριαρχεῖο ὡς Ρωμαϊκό Πα-τριαρχεῖο καί τόν χῶρο τῆς Ἑλλάδος ὡς Ρουμελία. Γράφει ὁ Ἀναστάσιος Φιλιππίδης:

«Ἡ ὀνομασία Ρουμελία γιά ὅλες τίς εὐρωπαϊκές κτήσεις τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας διατη-ρήθηκε μέχρι καί τόν 19ο αἰώνα. Στό κλασικό βιβλίο τοῦ Γουίλιαμ Μίλλερ “The Ottoman Empire, 1801-1913” πού ἐκδόθηκε τό 1913 ἀπό τό

Κέμπριτζ, καί συνεχίζει νά ἐπανεκδίδεται μέχρι σήμερα, περιλαμβάνεται χάρτης τῆς Ρουμελίας τοῦ 1801.

»Παρά τίς ἐδαφικές ἀπώλειες τοῦ 19ου αἰώνα, τό ὑπόλοιπο εὐρωπαϊκό τμῆμα τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας συνέχισε νά ὀνο-μάζεται Ρουμελία καί στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα. Γιά παράδειγμα, τό Νοέμβριο τοῦ 1902 ὁ σουλτάνος Ἀβδούλ Χαμίτ διόρισε Γενικό Ἐπιθεωρητή τῆς Ρουμελίας τόν Χιλμίτ Πασά. Ἡ Ρουμελία ἀποκα-λεῖται «Rumeli Vilayatı» στό ἐπίσημο διάταγμα. Ἡ Ρουμελία περι-λάμβανε πλέον τά τρία βιλαέτια τῆς Θεσσαλονίκης, τοῦ Μονα-στηρίου καί τοῦ Κοσυφοπεδίου.

»Οἱ Τοῦρκοι συνέχισαν νά ὀνομάζουν “Ρούμ” τούς Ὀρθό-δοξους κατοίκους τῆς χώρας τους ἀκόμη καί μετά τό 1912, ὅταν ἔχασαν τό μεγαλύτερο τμῆμα τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. Ἀκόμη καί σήμερα, οἱ Ἑλληνοκύπριοι ὀνομάζονται Kıbrıslı Rumlar στά τουρκι-κά».

Παρεκάλεσα τόν ἱστοριοδίφη Ἀναστάσιο Φιλιππίδη νά ἐρευνήση τά σχετικά μέ τήν ὁρολογία τήν ὁποία χρησιμοποίησαν οἱ Τοῦρκοι γιά τήν Συνθήκη τῆς Λωζά-νης καί μοῦ ἔγραψε ὅτι οἱ Τοῦρκοι τούς Ἕλληνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως τούς χαρακτήριζαν Ρωμηούς, καί τούς Μουσουλμάνους πού κατοικοῦσαν στήν Ἑλλάδα τούς χαρακτήριζαν Γιουνάν. Γράφει:

«Τό 1923 κατά τίς δια-πραγ-ματεύσεις τῆς Λωζάνης, στήν τουρκική ὁρολογία γίνεται διάκριση μεταξύ τῶν Ρούμ (ἑλλη-νορθόδοξοι πολίτες τῆς Τουρκίας) καί τῶν Γιουνάν (πολίτες τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, περιλαμβα-νό-μενων αὐτῶν πού εἶχαν ἐγκατασταθεῖ στήν Τουρκία).

Ἕνα ἀπό τά ἀκανθώδη προβλήματα τῆς Σύμβασης γιά τήν Ἀνταλ-λαγή τῶν Πλη-θυσμῶν ὑπῆρξε ὁ ὁρισμός τῶν “ἐγκατεστημέ-νων/établis” στήν Κων-σταντι-νούπολη Ἑλλήνων οἱ ὁποῖοι δικαι-οῦνταν νά παραμείνουν στήν Πόλη, νά ἐξαιρεθοῦν δηλαδή ἀπό τήν ὑποχρεωτική ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν.

Ἡ Σύμβαση γιά τήν Ἀνταλλαγή τῆς 30ῆς Ἰανουαρίου 1923 ὅριζε στό Ἄρθρο 2 ὅτι θά ἐξαιρεθοῦν ἀπό τήν ἀνταλλαγή οἱ Ἕλληνες πού ἦταν ἤδη ἐγκατεστημένοι στήν περιφέρεια τῆς Νομαρχίας Κωνσταν-τινούπολης πρίν τήν 30ή Ὀκτωβρίου 1918 (ἡμέρα συνθη-κολόγησης τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας στόν Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο). Στά τουρκικά τό Ἄρθρο αὐτό ἀνα-γράφει “Ρούμ” (καί ὄχι “Γιουνάν”). Ἀντίστοιχα, Yunan, στή Σύμβαση στά τουρκικά εἶναι καί οἱ μουσουλμάνοι ὑπήκοοι τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους πού θά πρέπει νά ἀποχωρήσουν ἀπό τήν Ἑλλάδα (“Greek nationals of Muslim religion settled in Greek territory”, στό ἀγγλικό πρωτότυπο κείμενο τῆς Σύμβασης).

» Τό ἑλληνικό κείμενο τῆς Σύμβασης ἀντί γιά “Ρούμ/Ρωμηούς” ἀναφέρεται σέ “Τούρκους ὑπηκόους τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρθοδόξου θρησκεύματος”. Τό ἑλληνικό κεί-μενο ἀκολουθεῖ πιστά τό πρωτότυπο ἀγγλικό κείμενο τῆς Σύμβασης, τό ὁποῖο γράφει: “Turkish nationals of the Greek Orthodox religion”.

»Οἱ Ἑλληνορθόδοξοι πού παρέμειναν στήν Πόλη ὀνομάζονται μέχρι σήμερα Ρωμηοί, τόσο ἀπό τούς Τούρκους ὅσο καί μεταξύ τους. Ὁ ἐπίσημος τίτλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἶναι “Rum Ortodoks Patrikhanesi”».

Συμπέρασμα

Ἡ Χριστιανική Ρωμανία εἶναι ἔνδοξη Αὐτοκρατορία πού ἔνωσε τήν Ἑλληνική παράδοση μέ τό Ρωμαϊκό δίκαιο καί τήν Ὀρθόδοξη πίστη. Αὐτό φαίνεται ἐμφανῶς στά Πρακτικά τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅπως καί στά Πρακτικά τῶν Συνόδων ἐπί ἁγίου Γρη-γορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἰδιαιτέρως τήν Σύνοδο τοῦ 1351 πού ἀπο-καλεῖται Καθο-λική ἤ Οἰκουμενική Σύνοδος. Στά Πρακτικά αὐτά φαίνεται ἡ ἑνότητα μεταξύ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καί ὀρολο-γίας, τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου καί τῆς Ὀρθόδοξης Ἀποκά-λυψης.

Ἑπομένως, ἄν ἦταν δυνατόν νά ἀναστηθῆ ξαφνικά ἕνας ἀπό τούς κατοίκους τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί ὅλης τῆς Ἐπικράτειας πού ἔζησαν στίς παραμονές τῆς πτώσεως τῆς Βασιλεύουσας, τῆς Νέας Ρώμης, ἤ ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος «ὁ μαρμαρωμένος Βασιλιάς» καί τόν ἐρωτούσαμε ἄν εἶσαι Βυζαντινός, θά ὑφίστατο βαθειά ἔκ-πλη-ξη, ἕνα ἰσχυρό σόκ, καί θά ἔλεγε ὅτι εἶναι Ρωμηός.

Ἐμεῖς, ὅμως, ἔχουμε, δυστυχῶς, συνηθίσει στήν ἐθνική ἱστορική πλαστο-γράφηση, δηλαδή χρησιμοποιοῦμε τόν ὅρο Βυζαντινή ἱστορία καί ἀποποιού-μασε τόν ὅρο Χριστιανική Ρωμανία ἤ Χριστιανική Ρω-μαϊκή Αὐτο-κρατορία, τήν ἴδια στιγμή πού οἱ Τοῦρκοι, Σύροι, Λιβανέζοι καί Αἰγύπτιοι μᾶς ἀποκα-λοῦν Ρωμηούς. Αὐτό εἶναι

ὄντως πλα-στο-γραφία καί πο-λιτιστικό καί ἐθνικό ἀλτσάϊμερ, δηλαδή σύγ-χυση ἐθνι-κῆς καί προσωπικῆς ταυτό-τητας.

Βεβαίως, εἴμαστε ἕνα λαός μέ μεγάλη ἱστορία καί κατά τήν διάρκεια τῶν αἰώνων ἀποκτήσαμε πολλά ὀνόματα. Πρέπει νά γνωρίζουμε τήν αὐτοσυνειδησία μας καί τήν ταυτότητά μας καί νά μή δεχόμαστε νά μᾶς προσδιορίζουν οἱ ἄλλοι μέ μερικά ἀπό αὐτά γιά νά μᾶς ἀλλοιώσουν τήν ταυτότητά μας καί νά μᾶς ἐντάξουν στά γεωπολιτικά σχέδιά τους. Μέσα ἀπό τά ὀνόματα πρέπει νά ἐκφράζουμε τήν διαχρονική παράδοσή μας καί τήν αὐτοσυνειδησία μας. Τό ὄνομα Ρωμηός ἐκφράζει τήν οἰκουμενική διάσταση τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί τῆς Ὀρθοδοξίας.

Γιά νά συνδέσω τήν εἰσήγησή μου μέ τά «Α΄ Καραβαγγέλεια 2023», θά ἤθελα νά πῶ ὅτι ὁ ἀτρόμητος Μητροπολίτης Καστορίας Γερμανός Καραβαγγέλης, πού ἀπεστάλη ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο νά διαποιμάνη αὐτό τό συγκεκριμένο ποίμνιο, ἐνεργοῦσε ὡς Ρωμηός Ἐπίσκοπος, πού εἶχε ὀρθόδοξη καί ἑλληνική-ρωμαίικη συνείδηση, ὅπως εἶχε καί ἔχει τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, καί ἀντι-μετώπιζε μέ θάρρος τούς Βουλγάρους Κομιτατζῆδες πού ἐνεργοῦσαν, ὕστερα ἀπό τήν Βουλγαρική Ἐξαρχία παρακι-νούμενοι ἀπό τήν Ρωσική πολι-τική, σέ βάρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, δηλαδή σέ βάρος τῶν Ρωμηῶν. Δυστυχῶς, καί σήμερα οἱ ἐχθροί τῆς Ρωμηοσύνης διακρίνονται ἀπό τήν ἴδια ἀντιρωμαίικη πο-λιτική, καί εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τό γνωρίζουμε καλά.